

บทที่ 2

วรรณคดีที่เกี่ยวข้อง

วรรณคดีที่เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์รูปแบบการประเมินผลการฝึกประสบการณ์วิชาชีพของอาจารย์นิเทศน์ในวิทยาลัยครูสุมนครหลวง แบ่งออกเป็น 3 ภาค คือ ภาคแรกว่าด้วยมโนทัศน์จุดมุ่งหมายและรูปแบบของการประเมินผลทางการศึกษา ภาคที่สองว่าด้วย มโนทัศน์จุดมุ่งหมายและการประเมินผลการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ภาคที่สาม ว่าด้วย องค์ประกอบของระดับคะแนนและองค์ประกอบที่ใช้ในการเปลี่ยนแปลงระดับคะแนน ซึ่งผู้วิจัยจะกล่าวถึงรายละเอียดในแต่ละภาคดังต่อไปนี้

มโนทัศน์จุดมุ่งหมายและรูปแบบของการประเมินผลทางการศึกษา

จากการสำรวจคำนิยามของ "การประเมินผล" (Evaluation) พบว่ามีผู้รู้หลายท่านได้ให้คำนิยามของ "การประเมินผล" ไว้ เช่น เอ็ม สกริฟเวน (M Scriven 1967, อ้างถึงใน สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ 2524 : 9) ให้นิยามการประเมินผลว่าเป็นการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลอย่างมีระบบเพื่อบ่งชี้ถึงคุณค่าของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง นอร์แมน อี กรอนลันด์ (Norman E. Gronlund 1976 : 5 - 18) ให้นิยามการประเมินผลว่าเป็นกระบวนการตัดสินสัมฤทธิ์ผลอย่างมีระบบของผู้สอน ในวัตถุประสงค์ของการสอนที่ทั้งไว้ และจะมีความหมายลึกซึ้งกว่าการวัด เพราะจะรวมความถึงพฤติกรรมที่วัดได้และวัดไม่ได้รวมกับการตัดสินใจของผู้สอน ลี เจ กรอนบาช (Lee J. Cronbach 1970 : 26) ให้นิยามการประเมินผลในแง่ของการวัด ออกเป็น 2 ลักษณะ คือ การวัดพฤติกรรมสูงสุด เพื่อตัดสินความสามารถของแต่ละบุคคล เช่นการวัดความถนัด การวัดสัมฤทธิ์ผลเป็นต้น และการวัดพฤติกรรมทั่วไปเพื่อตัดสินความสนใจ หักกันคิก บุคคิกภาพ เป็นต้น จอห์น เอ กรีน (John A. Green 1970 : 3) ได้ให้คำนิยามการประเมินผลว่าเป็นกระบวนการการตัดสินคุณค่าอย่างมีระบบของข้อมูลที่เก็บตามกระบวนการจัด สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ (2524 : 9) ก็ได้ให้คำนิยามของการประเมินผลว่าเป็นกระบวนการตัดสินคุณค่าของสิ่งของหรือการกระทำใด ๆ โดย

เปรียบเทียบส่วนประกอบการกับเกณฑ์มาตรฐาน นอกจากนี้ เจมส์ เอส เทอร์วิลลิเจอร์ (James S. Terwilliger 1971 : 2) ได้กล่าวถึงการประเมินผลไว้ว่า เป็นกระบวนการการตัดสินคุณค่าในด้านการความสามารถ การแสดงออกหรือพฤติกรรมต่าง ๆ เฉพาะแต่ละวิชา

จากคำนิยามของ "การประเมินผล" บ่งชี้ให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่าง "การวัด" และ "การประเมินผล" อย่างเด่นชัดว่า การวัดนั้นเป็นส่วนหนึ่งของการประเมินผล การประเมินผลที่จะมาจากการวัดที่ดี แต่การวัดที่ดีไม่จำเป็นที่จะมีการประเมินผลก็ได้ เมื่อกล่าวในแง่ของการเรียนการสอนโดยเฉพาะ จะเห็นว่าการประเมินผลการเรียนรู้มีวัตถุประสงค์ที่สำคัญดังต่อไปนี้คือ

1. เพื่อที่จะจัดตำแหน่ง (Placement) ซึ่ง นอร์แมน อี กรอนลันด์ (Norman E. Gronlund 1976 : 525) กล่าวว่า การประเมินผลประเภทนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาทักษะของนักศึกษาแต่ละคนว่ามีทักษะและความรู้เพียงพอในการที่จะเริ่มบทเรียนแล้วหรือยัง ซึ่งผลที่ได้รับจะเป็นประโยชน์ในด้านการแบ่งนักศึกษาแต่ละคนว่ามีพื้นฐานอย่างไร ควรจัดอยู่ในประเภทใดบ้าง ปานกลาง หรืออ่อน นอกจากนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อกระตุ้นความสนใจ นิสัยการทำงานซึ่งจะช่วยในการคัดเลือกเรียนต่อได้อีกด้วย
2. เพื่อที่จะวินิจฉัย (Diagnostic) เทอร์วิลลิเจอร์ (Terwilliger 1971 : 6) กล่าวว่าจะทำให้ทราบจุดเด่นจุดอ่อนของนักศึกษาแต่ละคนในแต่ละวิชาและทำให้ครูสามารถซ่อมเสริมให้แก่กันนักศึกษาแต่ละคนได้อย่างถูกต้อง ตรงจุด โดยทั่วไปมักจะประเมินผลเมื่อสอนจบในแต่ละเนื้อหาเป็นตอน ๆ ไป
3. เพื่อที่จะดูความงอกงามหรือพัฒนาการของนักศึกษาแต่ละคนว่ามีมากน้อยเพียงใด ซึ่งทำได้โดยการทดสอบ 2 ครั้ง แล้วนำผลที่ได้จากการทดสอบมาเปรียบเทียบกัน
4. เพื่อที่จะนำผลไปใช้ทำนาย (Prediction) ผลที่ได้จากการสอบในแต่ละวิชาของนักศึกษา จะเป็นแนวทางทำให้ทราบความสามารถและความสำเร็จในการเลือกเรียนแต่ละวิชาของนักศึกษา
5. เพื่อที่จะนำผลไปใช้ประเมินค่า (Evaluation) การประเมินผลลักษณะ

นี้จะกระทำเมื่อการเรียนการสอนสิ้นสุดลง โดยนำข้อมูลที่ได้จากการวัดมาเป็นแนวทางในการให้ระดับคะแนนแก่นักศึกษา ซึ่งทำให้ทราบสถานภาพของนักศึกษาภายในกลุ่มว่า อยู่ระดับใด

รูปแบบของการประเมินผลการศึกษา

เทอร์วิลลิเจอร์ (Terwilliger 1971 : 14) ได้แบ่งรูปแบบในการประเมินผลสัมฤทธิ์เป็น 4 รูปแบบ คือ

1. รูปแบบแบ่งประเภทหรือรูปแบบสัมบูรณ์ (The Categorical or Absolute Model) การตัดสินสัมฤทธิ์ผลของนักเรียนตามรูปแบบนี้จะตั้งบนพื้นฐานโมทีศน์ "มาตรฐานสัมบูรณ์" (Absolute Standard) ซึ่งผู้สอนจะกำหนดตามความเหมาะสม เช่น ผู้ที่จะได้ระดับคะแนน ก. ต้องเมื่อได้คะแนน 80 % ขึ้นไป เป็นต้น ผู้ใช้ทฤษฎีการตัดสินแบบนี้จะเน้นเนื้อหาวิชาที่เรียนเป็นสำคัญ โดยนักเรียนต้องแข่งขันกับเกณฑ์ที่ควรวางไว้ วิธีการให้ระดับคะแนนตามรูปแบบนี้ กระทำได้ใน 3 ลักษณะ คือ วิธีใช้คะแนนเปอร์เซ็นต์ซึ่งระดับคะแนนที่ได้จะกำหนดออกมาในรูปคะแนนเปอร์เซ็นต์ เช่น 60 - 70 เปอร์เซนต์ ได้ระดับคะแนน C เป็นต้น วิธีใช้หน่วยธรรมชาติของการปฏิบัติ ซึ่งระดับคะแนนที่ได้จะกำหนดออกมาในรูปจำนวนทักษะ เช่น พิมพ์ได้ 120 คำต่อนาที ได้ระดับคะแนน A เป็นต้น และวิธีใช้โมทีศน์ของการจัดลำดับชั้น ซึ่งการให้ระดับคะแนนจะกำหนดในรูปของความสามารถในการตอบถูกต้องตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ เช่น ตอบถูก 80 เปอร์เซนต์ของวัตถุประสงค์ที่วางไว้จะได้ระดับคะแนน C เป็นต้น

2. รูปแบบพัฒนาการ หรือรูปแบบการเปลี่ยนแปลง (The Growth or Change Model) การตัดสินสัมฤทธิ์ผลของนักเรียนตามรูปแบบนี้จะตั้งบนพื้นฐานโมทีศน์ "ความงอกงาม" (Growth) ซึ่งเกิดขึ้นก่อนและหลังการเรียนรูของนักเรียนแต่ละบุคคลในแต่ละภาคเรียน วิธีการให้ระดับคะแนนตามรูปแบบนี้ นักเรียนต้องแข่งขันกับตนเองโดยจะมีการทดสอบ 2 ครั้งคือ ก่อนการเรียนรู เพื่อวัดสถานภาพเริ่มต้น และหลังการเรียนรู เพื่อวัดสถานภาพสุดท้าย แล้วนำปริมาณความงอกงามที่วัดได้มา

เปรียบเทียบในลักษณะอิงเกณฑ์หรืออิงกลุ่ม สำหรับรูปแบบนี้ผู้ที่ไ้ระดับคะแนน ก. แสดงถึงผู้ที่มีพัฒนาการดีกว่าคนอื่น ซึ่งอาจจะถึงขั้นมีคุณภาพหรือไม่ถึงขั้นก็ได้

3. รูปแบบปกติวิสัย หรือรูปแบบสัมพัทธ์ (Normative or Relative Model) การตัดสินสัมฤทธิ์ผลของนักเรียนจะยึดการเปรียบเทียบสัมฤทธิ์ผลของนักเรียนแต่ละคนภายในกลุ่ม วิธีการให้ระดับคะแนนตามรูปแบบนี้นักเรียนต้องแข่งขันกับกลุ่ม ซึ่งวิธีการจะกระทำได้ใน 4 ลักษณะ คือการใช้โค้งปกติ (Normal Curve) การใช้กลุ่มห้องเรียนเป็นปกติวิสัย (Class as the Norm Group) การใช้ นักเรียนที่ไ้รับการฝึกฝนเหมือนกันเป็นกลุ่มปกติวิสัย และการใช้รูปแบบสัมบูรณ์ และรูปแบบสัมพัทธ์ร่วมกัน เป็นต้น เป็นเกณฑ์ในการตัดสินระดับคะแนน

4. รูปแบบสัมฤทธิ์ผลตามความสามารถหรือตามความคาดหวัง (The Achievement With Respect to Ability or Expected Achievement Model) การตัดสินสัมฤทธิ์ผลของนักเรียนจะยึดการเปรียบเทียบสัมฤทธิ์ผลที่ไ้จริงกับสัมฤทธิ์ผลที่คาดหวังซึ่งไ้จากการวัดความสามารถ (Ability) ของนักเรียนแต่ละคน วิธีการให้ระดับคะแนนตามรูปแบบนี้ กระทำได้ใน 2 ลักษณะ คือ การใช้สมการถดถอยเชิงเส้นตรง (Linear Regression) และการใช้ระดับความสามารถทั้งหมดของนักเรียนแต่ละคน (Gross Ability level) เป็นเกณฑ์ในการตัดสินระดับคะแนน

จากการสำรวจของเทอร์วิลลิเจอร์ (Terwilliger 1971 : 110)

ในสหรัฐอเมริกาซึ่งใช้กลุ่มตัวอย่างเป็นอาจารย์โรงเรียนมัธยมศึกษา จำนวน 129 โรงเรียน พบว่า รูปแบบที่นิยมใช้ในการประเมินผลการศึกษาระียงลำดับจากมากสุดไปหาน้อยที่สุดดังนี้

รูปแบบสัมฤทธิ์ผลตามความสามารถ	29 %
รูปแบบสัมบูรณ์	27 %
ไม่มีรูปแบบในการให้ระดับคะแนนที่แน่นอน	20 %
รูปแบบตามความสามารถของกลุ่ม	16 %
รูปแบบความงอกงาม	5 %
ไม่มีค่าตอบ	3 %

สำหรับผลการวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบการประเมินผลการศึกษาในประเทศไทย นั้น เปรมใจ สุขสมานวงศ์ (2523 : 66) ได้ทำการวิจัยโดยใช้กลุ่มตัวอย่างเป็น อาจารย์ในวิทยาลัยครู ในกรุงเทพมหานคร จำนวน 185 คน พบว่า รูปแบบการให้ระดับ คะแนนที่อาจารย์วิทยาลัยครูปฏิบัติเรียงลำดับจากมากที่สุด ไปหาน้อยที่สุด ดังนี้

รูปแบบอิงกลุ่ม	50.27 %
รูปแบบอิงเกณฑ์	27.57 %
รูปแบบอิงเกณฑ์และอิงกลุ่ม	16.22 %
รูปแบบอิงความงอกงาม	5.94 %

และจากการวิจัยของ ศรีสร้าง แก้ววิจิต (2523 : บทคัดย่อ) เกี่ยวกับ ผลของระบบประเมินผลการเรียนที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ ของ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย พบว่าระบบประเมินผลการเรียนแบบอิงเกณฑ์อิงกลุ่ม ทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ ค. 412 สูงกว่าระบบประเมินผล การเรียนแบบอิงกลุ่ม และระบบประเมินผลการเรียนแบบอิงเกณฑ์ และระบบการประเมิน ผลการเรียนแบบอิงเกณฑ์ ทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ ค. 412 สูงกว่าระบบประเมินผลการเรียนแบบอิงกลุ่ม

จากการศึกษาถึงรูปแบบการประเมินผลการเรียนทั้งที่กล่าวมาแล้วจะเห็นว่า มีรูปแบบการประเมินผลที่ใช้ในประเทศไทย 4 รูปแบบ คือ

1. รูปแบบอิงเกณฑ์ ซึ่งการให้ระดับคะแนนตามรูปแบบอิงเกณฑ์นี้จะพิจารณาว่านักศึกษาแต่ละคน มีความรู้หรือทักษะตามเกณฑ์มาตรฐานของระดับคะแนนนั้นๆ หรือไม่และระดับคะแนนที่ได้รับจะแสดงถึงการมีความรู้หรือทักษะตามเกณฑ์ที่วางไว้ในระดับ นั้น ๆ เช่น อาจารย์ตั้งเกณฑ์ของระดับคะแนน ก. เป็น 80 % ขึ้นไป ผู้ที่ได้ระดับคะแนน ก. คือ ผู้ที่มีความสามารถหรือรอบรู้ในวิชานั้น ๆ ตั้งแต่ 80 % ขึ้นไป
2. รูปแบบอิงกลุ่ม การประเมินผลตามรูปแบบนี้ ระดับคะแนนที่แต่ละคนได้รับ จะแสดงถึงการที่มีตำแหน่ง (Rank) เทวใดเมื่อเทียบกับกลุ่ม หลักสำคัญในการให้ ระดับคะแนนคือการนำคะแนนนักศึกษาทุกคนภายในกลุ่มมาเปรียบเทียบกัน ผู้ที่ได้คะแนน สูง ๆ จะเป็นผู้ที่อยู่ในตำแหน่งสูง ๆ และได้ระดับคะแนน ก. การให้ระดับคะแนนโดยวิธีนี้

ไม่มีการตั้งเกณฑ์ไว้ล่วงหน้า แต่จะตัดสินให้ระดับคะแนนตามการกระจายของคะแนน
กลุ่มแต่ละกลุ่ม เช่นวิชาคณิตศาสตร์ นักศึกษาได้คะแนนในช่วง 35 ถึง 75 คะแนน
อาจารย์อาจสังเกตการกระจายของคะแนนดิบแล้วแบ่งสัดส่วนของผู้ที่จะได้แต่ละระดับ
คะแนน เช่น นักศึกษาที่จะได้ระดับคะแนน ก. ประมาณ 5 % ระดับคะแนน ข. 15 %
ระดับคะแนน ค. 60 % ระดับคะแนน ง. 18 % และระดับคะแนน จ. 2%
ของจำนวนนักศึกษาทั้งหมด เป็นต้น หรืออาจจะทำโดยวิธีแปลงคะแนนดิบให้เป็นคะแนน
มาตรฐาน เช่น คะแนนที่ เป็นต้น

3. รูปแบบอิงพัฒนาการหรือรูปแบบอิงความงอกงาม การประเมินผลตาม
รูปแบบนี้ ระดับคะแนนที่แต่ละคนได้รับจะแสดงถึงปริมาณความงอกงามของแต่ละบุคคล
หลักสำคัญในการให้ระดับคะแนนของรูปแบบนี้คือ นักศึกษาที่มีพัฒนาการสูงสุดจะไ้ระดับ
คะแนนสูงสุดซึ่งอาจจะไม่ใช่ผู้ที่มียอดงานที่ดีที่สุด หรือผู้ที่สัมฤทธิ์ผลทางการเรียนที่ดีที่สุดก็ได้
เช่น นายแดง และนายเขียววิ่งแข่งกัน 100 เมตร ในวิชาพลศึกษาโดยการทดสอบ 2 ครั้ง
ผลปรากฏว่านายแดงใช้เวลา 12 และ 10 วินาที ตามลำดับ นายเขียวใช้เวลา 10 และ
9 วินาทีตามลำดับ ถ้านำนายแดงและนายเขียวมาเปรียบเทียบกัน นายเขียวจะไ้รับ
ระดับคะแนน ข. ส่วนนายแดงไ้รับระดับคะแนน ก. เนื่องจากนายแดงมีจำนวนพัฒนา
การมากกว่านายเขียว

4. รูปแบบอิงเกณฑ์และอิงกลุ่ม การประเมินผลตามรูปแบบนี้ระดับคะแนนที่
แต่ละคนจะไ้รับ จะแสดงถึงความรู้ในเนื้อหาวิชาและตำแหน่งเมื่อเปรียบเทียบกับกลุ่ม
การให้ระดับคะแนนตามรูปแบบนี้จะพิจารณาความรู้ที่จำเป็น และพึงจะมีของนักศึกษาใน
แต่ละระดับคะแนนด้วยวิธีการก็อาจจะต้องใช้ทั้งวิธีการอิงกลุ่มและอิงเกณฑ์ควบคู่กันไป
ในการพิจารณา เช่นในการทดสอบวิชาภาษาไทยของนักศึกษากลุ่มหนึ่งซึ่งมีคะแนนเต็ม 100
คะแนน อาจารย์อาจจะต้องแปลงคะแนนดิบ เป็นคะแนนที่ และตัดสินระดับคะแนนตาม
วิธีการของคะแนน หลังจากนั้นมาพิจารณาความเหมาะสมว่า ระดับคะแนน ก. ซึ่งได้
คะแนนดิบสูงสุด 72 คะแนน เหมาะสมแล้วหรือไม่ ที่ความรู้ ความสามารถในเนื้อหา
วิชานานี้ จะไ้รับระดับคะแนน ก. ถ้าเห็นว่าไม่เหมาะสมก็อาจเปลี่ยนแปลงตามความ
เหมาะสมโดยอาจจะไม่ให้ระดับ คะแนน ก. แก่นักศึกษาคณิตเลย

มโนทัศน์ จุดมุ่งหมาย และการประเมินผลการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ

ประสบการณ์วิชาชีพ เป็นคำที่คณะกรรมการเริ่มใช้มาตั้งแต่ปีการศึกษา 2518 ซึ่งตรงกับภาษาอังกฤษว่า "Professional Experience" (อรรถา ประไพตระกูล และคณะ 2522 : 1) แต่บางสถาบันฝึกหัดครู ก็เรียกว่า "การฝึกสอน" หรือ "การฝึกวิชาชีพครู" ซึ่งล้วนแต่มีความหมายในลักษณะคล้ายคลึงกัน ดังนั้นจึงได้มีการให้ความหมายไว้หลายทัศนะ เช่น ประสบการณ์วิชาชีพ เป็นประสบการณ์ทั้งหมดที่ช่วยให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติงานเกี่ยวข้องกับนักเรียน นักศึกษา และบุคคลในระคับหรือกลุ่มต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน รวมถึงได้รับโอกาสให้ทำการสังเกตการณ์เรียน การสอน ร่วมมือทำงาน ฝึกทำการสอน และกิจกรรมต่าง ๆ อันจะเสริมสร้างให้ผู้ที่จะเป็นครู เกิดการเรียนรู้ และมีความเข้าใจเกี่ยวกับแนวคิดพื้นฐาน ตลอดจนหลักการต่าง ๆ ที่จำเป็นต่อกระบวนการเรียนการสอน (อรรถา ประไพตระกูล และคณะ 2522 : 1) อารี สันทนต์ (2513 : 10) กล่าวว่า การฝึกประสบการณ์วิชาชีพ เป็นวิชาหนึ่งที่สำคัญสำหรับหลักสูตรการฝึกหัดครู เป็นการฝึกอาชีพครูในด้านวิชาการ ขุนการ การปกครอง การอบรม แนะนำอันเป็นการช่วยสร้างสมรรถภาพในการเป็นครู ให้เกิดขึ้น คณะกรรมการประสานงานการฝึกหัดครู สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา แห่งชาติ สำนักนายกรัชมุนตรี (2521 : 1) ได้ให้ความหมายของการฝึกประสบการณ์ วิชาชีพ ดังนี้คือ

1. การสังเกตการณ์ เป็นการสังเกตพัฒนาการของนักเรียน การจัดชั้นเรียน การปกครองชั้น การจัดกิจกรรม และการสอนวิชาต่าง ๆ
2. การเข้าไปมีส่วนร่วม เช่นการไปช่วยจัดอุปกรณ์การสอน การช่วยปกครองชั้นเรียน การช่วยดูแลการจัดกิจกรรม การช่วยตรวจงานนักเรียน
3. การฝึกสอนและฝึกงานคือการรับผิดชอบในการสอน การปกครองชั้นเรียน และการฝึกงานในสาขาวิชาที่เรียนมา

ซึ่งประสบการณ์วิชาชีพเหล่านี้จะมีอยู่ตลอดระยะเวลาที่เรียนวิชาการศึกษาต่าง ๆ

นพพร พานิชสุข (2522 : 7) ได้ให้ความหมายของประสบการณ์วิชาชีพไว้ว่า คือประสบการณ์ตรงที่มหาวิทยาลัย หรือวิทยาลัยจัดให้นักศึกษาได้มีโอกาสเข้าไปสัมผัส

กับนักเรียน โรงเรียน คณะอาจารย์ ตลอดจนบุคลากรในโรงเรียน ก่อให้เกิดการเรียนรู้ ตลอดจนรู้จักการแก้ปัญหาด้วยตนเอง ในอันที่จะเกิดทัศนคติที่ดีต่ออาชีพครูต่อไปในอนาคต นพพงษ์ บุญจิตราศุลย์ (2519 : 133 - 134) โศกกล่าวว่า การฝึกประสบการณ์วิชาชีพเป็นหน้าที่ที่สำคัญ และเนื้องานของการฝึกครูซึ่งสถาบันผลิตครูระดับต่าง ๆ พยายามจัดให้นักศึกษาไ้เข้าหาตฤณฎีต่าง ๆ ทั้งหมดที่ไ้เรียนมาออกปฏิบัติเพื่อให้เกิดความเข้าใจเกี่ยวกับจิตวิทยาพัฒนาการของเด็กอย่างแท้จริง เกิดความเชื่อมั่นในตนเอง มีความคิดกว้างขวางริเริ่มในการทำงานในวิชาชีพครู เข้าใจบทบาทของการเป็นครู ในทางปฏิบัติจริงรู้จักเลือกใช้วิธีสอนไ้ถูกต้อง มีทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพครู เรียนรู้การจัดแบบบริหารการศึกษาในโรงเรียน รู้จักและเข้าใจในการทำงานร่วมกับบุคคลอื่น ๆ ของโรงเรียน

นอกจากนั้น อนุกรรมการดำเนินงานพัฒนาประสบการณ์วิชาชีพครู แผนงานผลิตครู กรมการฝึกหัดครู (2525 : 5) ไ้ให้ความหมายของประสบการณ์วิชาชีพครูว่ามีความหมายไม่จำกัดเฉพาะการฝึกสอนเช่นที่เคยพามาแต่ครอบคลุมถึงประสบการณ์ทั้งหมดที่จะเสริมสร้างความรู้และประสบการณ์วิชาชีพครูไ้แก่ผู้เรียน การฝึกประสบการณ์วิชาชีพจึงอาจจัดเป็นกิจกรรมหลายรูปแบบและหลายทางเพื่อไ้ผู้เรียนไ้เรียนรู้ อย่างกว้างขวางและมีความเข้าใจงานของครูเท่าที่ครูผู้เริ่มการสอนจะพึงมี วิทยาลัยครูพระนคร (ไม่ปรากฏปีที่พิมพ์ : 3) ไ้นิยามประสบการณ์วิชาชีพไว้ว่า หมายถึงการฝึกประสบการณ์จริงใด ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนไ้แก่นักศึกษาครูไ้ปฏิบัติจริงก่อนออกฝึกสอนหรือระหว่างฝึกสอน เช่นการไ้สังเกตไ้ศึกษาค้นคว้า เป็นผู้ช่วยครู การเตรียมการสอน การทดลองสอน การฝึกงานในหน้าที่ครู ตลอดจนการปฏิบัติการสอนจริงเป็นต้น

จากความหมายของการฝึกประสบการณ์วิชาชีพดังกล่าวมาแล้วทำให้มองเห็นไ้ว่าการฝึกประสบการณ์วิชาชีพนั้นมีความสำคัญอย่างยิ่งสมกับเป็นหัวใจของการฝึกหัดครู ซึ่งไ้มีผู้กล่าวถึงถึงความสำคัญของการฝึกประสบการณ์วิชาชีพดังเช่น โปสแลมป์ (Poss Lamb 1965 : 18) โศกกล่าวว่า การฝึกประสบการณ์วิชาชีพเป็นประสบการณ์ที่สำคัญอย่างยิ่งในการเตรียมครูที่มีสมรรถภาพ ดังนั้นการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ จึงถือเป็นการฝึกประสบการณ์ที่สถาบันฝึกหัดครูทุกระดับจะขาดหรือหลีกเลี่ยงไ้ได้เพราะการฝึกประสบการณ์วิชาชีพมีความจำเป็นต่อระบบการผลิตครูทั้งนี้คือ (อัจฉรา ประไพตระกูล 2521 : 40)

1. ควรฝึกสอนเป็นการนำความรู้จากสถาบันฝึกหัดครูมาใช้
2. ช่วยให้นักศึกษาได้เรียนรู้ถึงหน้าที่ครู สภาพโรงเรียน ทำให้ทราบปัญหาต่าง ๆ ของโรงเรียนที่ซึ่งจะนำไปใช้ประโยชน์ได้อย่างดีก่อนจะออกไปสอน
3. เป็นสิ่งที่วัดคุณภาพโครงการฝึกสอน จะทำให้สถาบันฝึกหัดครู ได้ทราบถึงข้อบกพร่องของตนเองและทำการปรับปรุงการฝึกสอนให้ดีขึ้น อันนี้ครูเป็นกระบอกเสียงของว่างงานของสถาบันฝึกหัดครูโดยผลแลเห็นคือ การฝึกสอนในสถาบันฝึกหัดครู จะสะท้อนให้เห็นผลของการสอนของอาจารย์ในสถาบันฝึกหัดครูว่าควรแก้ไขปรับปรุงการสอนของตนเอง
4. การฝึกสอนเป็นการเสริมสร้าง พัฒนาบุคลิกภาพปรับปรุงตนเองให้เหมาะสมกับภาวะของการเป็นครู
5. การฝึกสอนทำให้นักศึกษารู้จักและเข้าใจคุณภาพของงานครูและสภาพชีวิตของชุมชนที่แท้จริงว่าเป็นอย่างไร

จุดมุ่งหมายของการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ

จุดมุ่งหมายของการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ท่อจะสรุปรวบรวมได้ดังนี้ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (2521 : 7 - 8) ได้กำหนดจุดมุ่งหมายเฉพาะของการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ไว้ คือ เพื่อเปิดโอกาสให้นักศึกษา

1. ได้ประสบการณ์ตรงเกี่ยวกับนักเรียน
2. ได้ศึกษาการจัดและการบริหารโรงเรียนอย่างใกล้ชิด
3. ได้เห็นปัญหาที่แท้จริงของโรงเรียนและคิดค้นหาวิธีแก้ไขเฉพาะหน้าเป็นราย ๆ ไป
4. ได้ทดลองปฏิบัติตามทฤษฎีที่ได้รับมาและรู้จักยืดหยุ่นบ้างโดยอาศัยปัญหาที่เกิดขึ้นและความจริงที่เกี่ยวข้องกับนักเรียนเป็นรากฐาน
5. ปรับตัวให้เข้ากับสังคมในฐานะเป็นครู
6. ส่งเสริมความสัมพันธ์อันดี ระหว่างนิสิตฝึกสอน นักเรียน ครู อาจารย์ และเจ้าหน้าที่อื่น ๆ ในสถาบันฝึกสอน
7. เผยแพร่เกียรติคุณและชื่อเสียงของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และของ

นิสิตเองโดยยี่ภรณ์ในการทำความดีในค่านกรปฏิบัติงาน และการปรับตัวให้เข้ากับครู อาจารย์ และเจ้าหน้าที่อื่น ๆ ในโรงเรียน

8. ทำเนางงานภายใต้ระเบียบข้าราชการครู และการนิเทศของสถาบัน ฝึกสอนและทางคณะครุศาสตร์

9. ส่งเสริมความเจริญงอกงามบางส่วนของตนเองเพราะในการช่วยผู้อื่น เจริญเติบโตนั้นนิสิตมีโอกาสช่วยตัวเองไ้มาก

10. แสดงความเป็นผู้นำในชั้นที่สอนโดยการทำหน้าที่เป็นครูของนักเรียนขณะ เดียวกันก็ไ้แสดงความเป็นผู้ร่วมงานที่ดีโดยช่วยเหลือเพื่อนนิสิต และอาจารย์ช่วยฝึกสอน ทำหน้าที่สอนนักเรียน

11. ไ้ศึกษาความเข้มแข็งและความอ่อนแอในเรื่องบุคลิกภาพของตนเองและ เพื่อนนิสิตด้วยกัน โดยความสัมพันธ์กับนักเรียนที่ฝึกสอน

12. ไ้ฝึกตัวในการปฏิบัติงานสม่ำเสมอโดยมีการเตรียมงานและรู้จักแบ่ง เวลาทำงานให้เหมาะสม

หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมการฝึกหัดครู (2521 : 1 - 2) กำหนดจุดมุ่งหมาย ของการฝึกสอนไว้ว่า

1. เพื่อให้ นักศึกษาไ้ นำสิ่งที่เรียนในวิชาการศึกษาจิตวิทยาและวิธีสอนไป ทดลองปฏิบัติ เป็นการประสานระหว่างภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ นักศึกษาอาจปรับปรุง แก้ไขทฤษฎีที่ไ้ศึกษามาให้เหมาะสมกับสภาพความเป็นจริงก็ได้

2. เพื่อให้ นักศึกษาไ้ มีโอกาสทดลองสอนภายใต้การนิเทศ

3. เพื่อให้ นักศึกษาไ้ มีชีวิตในห้องเรียนและโรงเรียนจริง ๆ คู่กันเคยกับ บรรยากาศเข้าใจในหน้าที่ของครู คู่กันเคยกับนักเรียน ศึกษาและใช้วัสดุอุปกรณ์จาก แหล่งต่าง ๆ มีความรู้เกี่ยวกับโรงเรียนและชุมชนที่ไปสอน

4. เพื่อให้ นักศึกษาไ้ ประเมินตนเองไ้ มีความเหมาะสมในการ เป็นครู หรือไม่เพียงใด ซึ่งจะประเมินในค่านบุคลิกภาพ ความรักเด็ก ความต้องการของเด็ก ความภูมิใจในอาชีพ ความตั้งใจจะส่งเสริมอาชีพให้ก้าวหน้าเป็นที่ยกย่องนับถือของบุคคล ทั่วไปนอกจากนั้นยังเป็นโอกาสให้สร้างบุคลิกภาพของครูให้แก่ตนเองด้วย

วิทยาลัยครูบ้านสมเด็จเจ้าพระยา (2516 : 1 - 2) เสนอจุดมุ่งหมายของการฝึกสอนดังนี้คือ

1. ให้นักศึกษาฝึกหัดครูมีประสบการณ์เกี่ยวกับการสอนเด็กจริง ๆ โดยการนำความรู้และทฤษฎีต่าง ๆ ไปใช้ในภาคปฏิบัติเพื่อให้เกิดทักษะด้านการสอนนักเรียน
2. ให้นักศึกษาฝึกหัดครู มีความเข้าใจในสภาพโรงเรียนและชุมชนในเมืองรู้จักศึกษาปัญหาและสามารถหาทางแก้ไขปัญหานั้นได้
3. ฝึกให้นักศึกษาฝึกหัดครูมีความสามารถในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน
4. เพื่อสร้างเจตคติที่ดีต่ออาชีพครู

วิทยาลัยครูพระนคร (ไม่ปรากฏปีที่พิมพ์ : 1) ได้เสนอจุดมุ่งหมายของการจัดประสบการณ์วิชาชีพไว้คือ

1. เพื่อให้นักศึกษาได้มีโอกาสสัมผัสและเรียนรู้สภาพการณ์ที่เป็นจริงในโรงเรียน ทุกชั้นปีก่อนที่จะออกไปประกอบอาชีพครู
2. เพื่อให้นักศึกษาได้ตระหนักถึงงานในหน้าที่ครูหลาย ๆ ด้าน
3. เพื่อให้นักศึกษาได้มีความพร้อมและมั่นใจที่จะออกไปประกอบอาชีพครู
4. เพื่อให้นักศึกษามีความรู้ ทักษะ และทัศนคติในอาชีพครูอย่างแท้จริง
5. เพื่อเป็นการปฏิบัติจริงที่สัมพันธ์สอดคล้องกับทฤษฎี
6. เพื่อให้สอดคล้องกับหลักการเรียนรู้ คือให้เรียนรู้ที่ละน้อยให้รู้ผลทันที และมีส่วนร่วมปฏิบัติ

นอกจากนั้น ฮาตัม และ ดิกกี (Adams and Dickey 1956 : 4 - 6) ได้ให้ความเห็นว่า การฝึกสอนเป็นการจัดประสบการณ์วิชาชีพชั้นสูง (Professional) ให้แก่นักศึกษาคือเอาประสบการณ์ที่ได้รับจากการฝึกสอนเป็นหลักปฏิบัติ สำหรับการประกอบอาชีพครูแต่อย่างไรก็ตามจุดมุ่งหมายที่แท้จริงของการฝึกประสบการณ์วิชาชีพนั้นต้องการฝึกให้นักศึกษารู้จักตนเองว่ามีความสามารถในด้านใดบ้าง และควรปรับปรุงในด้านใดบ้าง พีเรส (Pires 1969 : 8 - 9) ได้กล่าวถึงวัตถุประสงค์ของการฝึกประสบการณ์วิชาชีพซึ่งเป็นผลที่ได้มาจากการที่ยูเนสโก ได้จัดให้สถาบันฝึกหัดครู

ภาคพื้นเอเชีย มหาวิทยาลัยฟิลิปปินส์ (University of the Philippines) ทำการสำรวจแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการฝึกหัดครูในสถาบันฝึกหัดครูประถมศึกษา ในทวีปเอเชีย โดยการส่งแบบสอบถามไปยังประเทศต่าง ๆ ในทวีปเอเชียรวม 16 ประเทศ ผลจากการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้สรุปวัตถุประสงค์ของการฝึกประสบการณ์วิชาชีพเป็น 6 ประการ คือ

1. เพื่อพัฒนาความสามารถของนักศึกษาในการที่จะนำเอาทฤษฎีต่าง ๆ ทั้งหมดที่เรียนมาปฏิบัติ
2. เพื่อพัฒนาให้นักศึกษามีความเข้าใจที่ลึก และสมบูรณ์เกี่ยวกับจิตวิทยาพัฒนาการของเด็ก
3. เพื่อพัฒนาให้นักศึกษามีความเชื่อมั่นในตนเอง มีความคิดกว้างขวางและมีความคิดริเริ่มในการทำงาน
4. เพื่อพิจารณาให้นักศึกษาเข้าใจถึงบทบาทที่แท้จริงของครู เมื่อออกไปปฏิบัติงานโดยเรียนรู้ จากประสบการณ์ของการเป็นนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพ
5. เพื่อพัฒนาให้นักศึกษาเข้าใจถึงภาระหน้าที่ของครูที่ต้องปฏิบัติ โดยให้เขามีโอกาสคุ้นเคยกับสภาพที่เป็นจริง และปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในโรงเรียน
6. เพื่อพัฒนานักศึกษาในเรื่องทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพและการสร้างมนุษยสัมพันธ์ ซึ่งจะช่วยให้สามารถทำงานร่วมกับ นักเรียน เพื่อนร่วมงาน และประชาชนในชุมชนได้เป็นอย่างดี

เดวอร์ (Devor 1970 : 6 - 9) ได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการฝึกประสบการณ์วิชาชีพว่า

1. ให้นักศึกษามีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโครงสร้างและการจัดระบบการศึกษา
2. ให้นักศึกษาได้ปรับปรุงบุคลิกภาพให้เหมาะสมกับการที่จะเป็นครูที่ดีในอนาคต
3. ให้นักศึกษาได้ฝึกการนำเทคนิควิธีการสอนแบบต่าง ๆ ไปทดลองใช้
4. ให้นักศึกษามีความสามารถในการเลือกใช้อุปกรณ์การสอนให้เหมาะสมกับบทเรียน

5. ให้นักศึกษามีมนุษยสัมพันธ์ร่วมกับผู้อื่น
6. ให้นักศึกษาฝึกใช้เทคนิคการวัดผลและประเมินผล

จากจุดมุ่งหมายของการจัดประสบการณ์วิชาชีพที่กล่าวมาแล้ว จะเห็นได้ว่า มีความสอดคล้องและเป็นไปในลักษณะเดียวกันคือ ต้องการให้นักศึกษาได้นำความรู้ ความเข้าใจที่ได้รับจากการเรียนในห้องเรียนไปใช้ปฏิบัติจริง ต้องการให้นักศึกษา ได้ตรวจสอบความสามารถ บุคลิกภาพของตนเอง ตลอดจนเจตคติของการเป็นครูเพื่อ การปรับปรุงแก้ไขก่อนออกไปประกอบอาชีพจริง ๆ ทั้งยังต้องการฝึกให้นักศึกษาได้รู้จัก แก้ปัญหา สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่น และมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับทุก ๆ คนที่เกี่ยวข้อง

การประเมินผลการฝึกประสบการณ์วิชาชีพแก่นักศึกษา

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 13(1) แห่งพระราชบัญญัติวิทยาลัยครู พุทธศักราช 2518 โดยอนุมัติของสภาการฝึกหัดครู ได้วางข้อบังคับว่าด้วยการประเมินผล การศึกษา และฝึกอบรมครูและบุคลากรทางการศึกษาประจำการ ตามหลักสูตรของสภา การฝึกหัดครู พุทธศักราช 2524 ไว้ดังนี้

ขอ 6. การประเมินผลแต่ละวิชาให้ใช้ระบบการให้คะแนน

6.1 ให้มีการประเมินผลทุกรายวิชาที่เรียนในภาคเรียนหนึ่ง ๆ การวัดผลต้องทำตลอดภาคเรียนโดยวิธีต่าง ๆ เช่น การสอบย่อย การรายงาน การทำงานกลุ่ม การสอบกลางภาคเรียน และการสอบปลายภาคเรียน การคิดคะแนนเก็บระหว่างภาคให้ อยู่ระหว่างร้อยละ 50 ถึง 80 เว้นแต่วิชาที่วิทยาลัยครูกำหนดให้ประเมินในลักษณะอื่น

6.2 การประเมินผลของแต่ละรายวิชาจะประเมินได้เป็นสัญลักษณ์ต่าง ๆ ซึ่งมีความหมาย ดังต่อไปนี้

6.2.1 สัญลักษณ์ที่เป็นค่าระดับคะแนนแสดงผลประเมิน 5 ระดับคือ

ก. หมายความว่า ผลการประเมินขั้นดีมาก มีค่าระดับ
คะแนนเท่ากับ 4

ข. หมายความว่า ผลการประเมินขั้นดี มีค่าระดับ
คะแนนเท่ากับ 3

ค. หมายความว่า ผลการประเมินชั้นปานกลาง
มีค่าระดับคะแนนเท่ากับ 2

ง. หมายความว่า ผลการประเมินชั้นอ่อน มีค่า
ระดับคะแนนเท่ากับ 1

จ. หมายความว่า ผลการประเมินชั้นอ่อนมากมีค่า
ระดับคะแนนเท่ากับ 0

6.2.2 สัญลักษณ์ที่เป็นค่าระดับคะแนนแสดงผลประเมิน

2 ระดับคือ

ณ (ผ่าน) หมายความว่า ผลการประเมินชั้นผ่านได้

น (ไม่ผ่าน) หมายความว่า ผลการประเมินชั้นยังไม่ผ่าน

6.2.3 สัญลักษณ์อื่น ๆ มีดังนี้

ร (รอ) หมายความว่า การประเมินผลยังไม่สมบูรณ์

ฟ (ร่วมฟัง) หมายความว่า เข้าร่วมเรียนโดยไม่นับหน่วยกิต

ย (ยกเลิก) หมายความว่า ขอยกเลิกวิชาเรียน

6.3 การให้สัญลักษณ์มีเกณฑ์ดังต่อไปนี้

6.3.1 ค่าระดับคะแนน 5 ระดับให้ในรายวิชาที่มีการลงทะเบียน
เรียนและนับหน่วยกิต ยกเว้นวิชาที่กำหนดให้ประเมินใน 2 ระดับ

6.3.2 ค่าระดับคะแนน "ณ" หรือ "น" ให้ในรายวิชาที่เป็นการ
ฝึกสอนและการฝึกงาน

6.3.3 อักษร ณ, น, ร, ฟ, ย, จะไม่นำมาคำนวณหาค่า
ระดับคะแนนเฉลี่ย แต่จะบันทึกลงในระเบียบการเรียน

ข้อ 7 ค่าระดับคะแนนที่ถือว่าสอบได้ในแต่ละรายวิชาให้ถือตามเกณฑ์ดังนี้

7.1 ค่าระดับคะแนนที่ถือว่าสอบได้ของไม่ต่ำกว่า "ง" ส่วนในรายวิชา
ตาม 6.3.2 ต้องได้ระดับคะแนน "ณ"

7.2 ถ้านักศึกษาสอบรายวิชาใดได้ต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ใน 7.1
ต้องลงทะเบียนเรียนซ้ำ และการเรียนซ้ำนั้นจะลงทะเบียนเรียนกี่ครั้งก็ได้จนกว่าจะสอบได้

ข้อ 10. ผู้ที่จะสำเร็จการศึกษาตามหลักสูตรของสภาการฝึกหัดครูต้องมี
คุณสมบัติครบถ้วนทุกข้อ ดังต่อไปนี้

10.1 มีความประพฤติเหมาะสมที่จะเป็นครู

10.2 สอบได้ในรายวิชาต่าง ๆ ครบตามจำนวนหน่วยกิตที่กำหนดไว้

ในหลักสูตร

10.3 ใ้ค่าระดับคะแนนเฉลี่ยสะสมไม่ต่ำกว่า 2.00

10.4 ไม่คิดค่าระดับคะแนน "จ" และสอบได้ตามเกณฑ์ใน

7.1 หุ่กรายวิชาที่ลงทะเบียนเรียนและนับหน่วยกิต

10.5 มีสภาพเป็นนักศึกษาไม่เกิน 18 ภาคเรียนติดต่อกัน รวมทั้ง

ภาคฤดูร้อน

การประเมินผลการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ นับว่าเป็นความสำคัญยิ่งเพราะเป็น
ขบวนการที่ช่วยในการตัดสินใจมีความมีประสิทธิภาพในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ พิเรส
(Pires 1969 : 112 - 113) ได้กล่าวถึงการประเมินผลการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ
ไว้ดังนี้ คือ

1. การประเมินผลการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ควรทำต่อเนื่องกัน เพื่อ
ปรับปรุงคุณภาพการสอน ปรับปรุงนิสัยและเป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน
2. การฝึกประสบการณ์วิชาชีพเป็นการช่วยให้นักศึกษาได้ปรับปรุงทักษะและ
ความสามารถในการสอน มิได้เป็นการทดสอบวัดความสามารถ ดังนั้นในการวัดความ
สามารถในการสอนจึงควรจัดและประเมินผลในตอนสุดท้ายของการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ
เพื่อพิจารณาว่าได้มีการปรับปรุงให้ดีขึ้นหรือไม่
3. ถ้าพิจารณาเห็นว่านักศึกษามีประสบการณ์เพิ่มขึ้นจากการเข้าร่วมกิจกรรม
ต่าง ๆ ของสถานที่ที่นักศึกษาไปฝึกประสบการณ์วิชาชีพ หรือชุมชนที่สถานทีนั้นตั้งอยู่แล้ว
การวัดผลและการประเมินผลการฝึกประสบการณ์วิชาชีพก็ของคำนึงถึงสิ่งดังกล่าวนี้ด้วย
4. ในการวัดและประเมินผลการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ จะกระทำเพียง
บุคคลใดบุคคลหนึ่งมิได้แก่จะต้องพิจารณาจากความคิดเห็นของบุคคลทุกฝ่ายที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับ
การฝึกประสบการณ์วิชาชีพ
5. มีสิ่งที่น่าสนใจแก่ทว่าอาจารย์ผู้ทำหน้าที่นี้เทศบางคนไม่มีทักษะในการนิเทศ
และวัดผล ประเมินผลการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ซึ่งมีผลทำให้มาตรฐานการฝึกประสบการณ์
วิชาชีพค่อยลงไป ดังนั้นจึงจำเป็นอย่างยิ่งที่อาจารย์นิเทศจะต้องได้รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับ

การนิเทศ การวัดผลและการประเมินผลการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ

นอกจากนั้นได้มีการเสนอแบบรายการสำหรับการประเมินผลการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ไว้ดังนี้ เช่น หน่วยศึกษานิเทศกรรมการฝึกหัดครู (2519 : 42 - 44) ได้เสนอแบบรายการสำหรับการประเมินผลการสอนในห้องเรียนโดยวิธีสังเกตพฤติกรรมของครูผู้สอนและผู้เรียนในระหว่างการเรียน พฤติกรรมของครูผู้สอนที่ใช้ในการประเมินผลการสอนกำหนดไว้ดังนี้

1. ทักษะการดึงดูดความสนใจ
2. ทักษะการอธิบาย พรรณนา เล่าเรื่อง หรือชี้แจง
3. ทักษะการถาม และการปรับคำถามให้เหมาะสมกับผู้เรียน
4. ทักษะการรับรู้เมื่อผู้เรียนไม่เข้าใจ
5. ทักษะการส่งเสริมปฏิบัติที่เหมาะสมกับผู้เรียน
6. การใช้พฤติกรรมที่ไม่ใช่วาจา การแสดงท่าทาง และสีหน้า
7. การเตรียมบทเรียนและการวางรูปแบบการสอนที่ผู้สอนแสดงออก

สุชีญา รัตนสุญา (2525 : 45) ได้แยกแยะพฤติกรรมที่ควรจัดและประเมินผลไว้ 6 ด้าน คือ

1. การเตรียมการสอน และบันทึกการสอน
2. การดำเนินการสอน
3. การใช้สื่อการเรียนการสอน
4. บุคลิกภาพ
5. การปกครองชั้นเรียน
6. การวัดและประเมินผล

อนุกรมการดำเนินงานพัฒนาประสบการณ์วิชาชีพ แผนงานผลิตครู กรมการฝึกหัดครู (2525 : 52) ได้กล่าวถึง แบบประเมินการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ใน 3 ด้าน คือ

1. คุณลักษณะของความเป็นครู
2. สมรรถภาพด้านการสอนและงานในหน้าที่ครู
3. สมรรถภาพด้านการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน

จากการศึกษาแบบประเมินผลการฝึกประสบการณ์วิชาชีพจากหลาย ๆ แห่ง
ก็มีความคล้ายคลึงกันบ้าง แต่ก็มีความแตกต่างกันบ้างในรายละเอียด ทดสรุปได้ว่า
ส่วนใหญ่จะประเมินผลใน 3 ด้านใหญ่ ๆ คือ

1. คุณลักษณะที่ดีของการเป็นครู
2. สมรรถภาพการสอนทั่วไป
3. สมรรถภาพการฝึกงาน

องค์ประกอบของระดับคะแนนและองค์ประกอบที่ใช้ช่วยพิจารณาในการเปลี่ยนแปลง ระดับคะแนน

ในการตัดสินให้ระดับคะแนนแก่นักศึกษานอกจากจะพิจารณาผลของการวัดผล
แล้วยังมีองค์ประกอบอื่น ๆ ที่ใช้ในการพิจารณาคด้วย เช่น จากการศึกษาของ เลวิส
เค็ดเตอร์ และ สมิท (Lewis, Dexter and Smith 1978 : 219 - 227)
เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนแบบสอบมาตรฐาน ระดับคะแนนที่นักเรียนได้รับและ
ตัวแปรต่าง ๆ ที่มีผลทำให้ค่าความเที่ยงของการให้ระดับคะแนนเปลี่ยนแปลง ผลการ
วิจัยพบว่า อาจารย์ผู้สอนภาษาอังกฤษ ในระดับวิทยาลัยใช้้องประกอบในการตัดสิน
ระดับคะแนนแก่นักศึกษาคือ งานที่มอบหมายให้ทำ การเข้าชั้นเรียน การวางตนในชั้นเรียน
สภาพภูมิหลังของนักศึกษา พัฒนาการ ความเรียบร้อยในการทำงาน ความพร้อม ความ
คิดสร้างสรรค์ ความซื่อสัตย์ ระดับคะแนนจากแบบทดสอบเป็นต้น สำหรับครูภาษาอังกฤษ
ในโรงเรียนชุมชนใช้้องประกอบในการพิจารณาตัดสินระดับคะแนนแก่นักศึกษา คือความ
สามารถนำเนื้อหาที่เรียนไปประยุกต์ใช้ระดับคะแนนเฉลี่ยที่ได้รับจากการบ้านที่มอบหมายให้
ทำ ระดับคะแนนเฉลี่ยของแบบทดสอบ พฤติกรรมของนักศึกษา การเข้าชั้นเรียน การ
วางตนในชั้นเรียน การมีส่วนร่วมในชั้นเรียน ความคิดสร้างสรรค์ อิทธิพลจากผู้ปกครอง
ของเด็ก ความซื่อสัตย์ ความพยายาม ความสะอาดในการทำงาน บุคลิกภาพของ
นักศึกษา การตรงต่อเวลา เพศ มนุษยสัมพันธ์ การสนิทสนมกัน เป็นส่วนตัวระหว่างครู
กับนักศึกษา เป็นต้น และจากการวิจัยของเปรมใจ สุขสมานวงศ์ (2522 : บทคัดย่อ)
เรื่อง "รูปแบบในการให้ระดับคะแนนแก่นักศึกษาของอาจารย์ในวิทยาลัยครู" ผลการวิจัย
ปรากฏว่า ้องประกอบที่อาจารย์วิทยาลัยครู ในกรุงเทพมหานครนิยมใช้มากที่สุด ใน

การประเมินผลการเรียนของนักศึกษา คือการทดสอบปลายภาคและการทดสอบย่อยระหว่างภาค และองค์ประกอบที่อาจารย์วิทยาลัยครุนิยมใช้เพื่อประกอบพิจารณาเปลี่ยนแปลงระดับคะแนนมากที่สุดเรียงลำดับดังนี้คือ ความตั้งใจเรียน การพิจารณาคะแนนใหม่ และความประพฤติของนักศึกษา

จากการศึกษาชั้นนำ (Pilot Study) และการศึกษาค้นคว้าวรรณคดีที่เกี่ยวข้อง พอจะสรุปได้ว่าองค์ประกอบที่อาจารย์นิเทศก์ใช้เพื่อพิจารณาเปลี่ยนแปลงระดับคะแนนแก่นักศึกษาวางคนมี 5 องค์ประกอบคือ

องค์ประกอบที่ 1 ความประพฤติของนักศึกษา โดยพิจารณาจากกรแต่งกาย ความมีน้ำใจ และมนุษยสัมพันธ์

องค์ประกอบที่ 2 ความตั้งใจฝึกประสบการณ์วิชาชีพโดยพิจารณาจากความกระตือรือร้น การตรงต่อเวลา ความรับผิดชอบ และความขยันหมั่นเพียร

องค์ประกอบที่ 3 ความพยายามโดยพิจารณาจากพัฒนาการและความพยายาม

องค์ประกอบที่ 4 มีสุขภาพส่วนตัว โดยพิจารณาจากสภาพทางร่างกาย และสภาพการเรียน เช่น อยู่ภาคเรียนสุดท้าย

องค์ประกอบที่ 5 การทบทวนสมรรถภาพของนักศึกษาโดยพิจารณาจากการฝึกประสบการณ์วิชาชีพเพิ่มเติม 5 - 10 วัน คะแนนในรายวิชาอื่น ๆ คะแนนในมิติที่มุ่งประเมินที่สำคัญ และสอบถามอาจารย์ท่านอื่น ๆ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย